

Barlangtani Intézet

D-1989-7.

* Könyvtára *

Erzsébet SC. Barlangkutató Csoport

1989-évi

Csoportjelentés

Gyorsfüző

Barlangtani intézet - nek

Kapják: KDV KÖVIZIG .

MKBT

Borlangtani intézet
(1db ESC. házipéldány)

Képmelléklet: 25 db színes fotó

Terjedelme: 34 - írott oldal.

Szerkesztette: Szabó Gyula. kut.vez.

Az Ördög-árok-úti barlang kutatása

feltárása

1989 nyarán az Ördög-árki nagy átmérőjű csapadékviz csatorna építése közben találták. Az ideiglenes csapadékviz elvezetést egy 500mm átmérőjű acél csővel oldották meg, mely az Ördög-árok alapvizhozamának időszakos elterelését szolgálta.

A csatorna alapjának helyét a kristályos mészkőbe robbantott 5,5m x 6m-es árokkal biztosították, és a hajdani természetes patakmedret feltöltötték.

Az 500mm-es alapvizhozam elterelő acélcső, amely a robbantott árok D-i oldalán, annak alján található, egy kiadós felhőszakadás vízhozamát nem volt képes elvezetni.

A környék és az Ördög-árok rendkívüli, mennyiségű csapadékvize a csatornaárok ácsolat^{acél palán}lemezeit is magával ragadva eltűnt egy barlangüregben, az Ördög-árok utca 68 sz. előtt.

A Fővárosi Csatornázási Műveknél dolgozom, az esetről azonnal értesültem. Mint az Erzsébet SC barlangkutató szakosztályának vezetőjét, kiváltképp érdekelt a frissen kapott munkahelyi hír.

1989 nyarán külföldi barlangkutató expedícióra
készültünk, így csak 89" őszén kértünk engedélyt
a barlangra és fogtunk bele a gyakorlati kutatásba.

Az Ördög-árok-úti barlang leírása

A barlang és a barlangot bezáró kőzet geológiailag, tektonikailag és hidrológiailag a Fazekas-hegy szerves része.

A barlangot É-D-i irányú tektonikus repedések mentén feltörő hévizek alakították ki.

A barlang térképezését jelenleg is folytatjuk, így térképet az újonnan általunk feltárt részekkel együtt az 1990-évi jelentésünkben tesszük közzé.

A barlang lejárati részét vasbeton aljzatra ültetett betongyűrűkkel, a csapadékvízcsatorna oldalához építették, ahogy a barlangtani-intézet előírta a kivitelező cégnek.

A bejáratot egy rendkívül nagy súlyú acélfedlappal lezárták, ami csak az általunk ismert módon nyitható.

A lejárati rész megépítése kifogástalan és első osztályú.

A vasbeton alapzattól déli irányba jutunk be az első természetes barlangüregbe. Azonnal szembetűnik az üreg hévizes mivolta. Rövid márgás lejárati rész után észrevenni a héviz által kioldott gömb üstöket.

Rögtön balra egy szűk, de továbbontható kuszodát, közvetlen mellette egy gömbfülkét bontottunk ki az első bontási napon.

Innen NY-i irányba 2 m után bejutunk a barlang fő hasadékába, amely az üreg aljáig lenyúlik. Itt balra egy omladék található, mely alatt egy omlásveszélyes kerülőjárat indul a barlang alsó részeibe. Jobbra elindulva É-i irányba egy rövid álfenekes szakasz után elérjük az alsó részekbe vezető, a hasadékban kioldódott hévforráscső szerű járatot.

Ennek alján bejutunk egy tágas hasadékba. Ide torkollik a másik omladékos kerülőjárat is. Erről a helyről K-i irányba, átmászhatunk egy nagy, az előbbivel párhuzamos É-D-i irányú hasadékba, amelyből oldaljáratokat találtunk kis keresztmetszetben.

E párhuzamos É-D-i irányú tektonikus hasadék alján kétharmad részben agyaggal feltöltődött, de egymásba nyíló szabad légtérrel rendelkező gömbfülkesort találtunk nehéz agyagbontások és depózások árán. Jelenleg ez a barlang legmélyebb pontja.

A barlang járatai sejtett folytatási helyeinek 70%-án a próbabontást elvégeztük, és a következő megállapításra jutottunk:

Az üregek folytatását bármelyik irányban megtekinthetjük, legfőképp D-i irányban, a Fazekas-hegy felé eső részben.

Ettől eltekintve szinte mindegyik oldaljárat végpontja továbbkutatásra alkalmas, amiket ez idő alatt is bontunk. Kellemes meglepetés sehol sincs kizárva.

Klimamérést és huzatsebesség megállapításokat is elkezdünk, de erről csak egy hosszabb vizsgálatos lezárása után írunk az 1990-es jelentésünkben. Egyet viszont már bizonyosan megállapíthatunk jelenidőben is. A barlangban ciklikus, helyenként olykor erős huzat tapasztalható.

A barlang geológiája

/lásd; Fazekas-hegy geológiai metszetrajz/

A barlang Felsőtriász, chephalopodás mészkőben keletkezett, tektonikus repedések mentén feltörő hévizek oldómunkája által. Keletkezési ideje megegyezik a többi budai hévizes barlangéval, amelyek szárazulatra kerültek a Budai-hg kiemelkedése folytán.

Külön ki kell emelni, hogy az elég gyakori kalcit-telér hálózat miocén, ill. annál fiatalabb koru és nagybőségű karsztviz előtörésekről tanúskodik. Azóta napjainkig kb: 170 m-el süllyedt e vidéken a karsztviz szintje, tehát kb ilyen mélyen reméljük elérni a karsztvizszintet.

A hasadékokban sárga, sárgásbarna, sötétbarna barlangi agyag települ, néhol nagyobb mennyiségben, részben feltöltve a továbbbontható gömbfülke-sorokat és járatokat.

A barlang kőzete néhel szétperló delemithez hasonló finom fehér perrá hullik szét. Ebben a lisztszerű anyagban csak itt-ott találunk keményebb, összeálló darabokat. E keményebb darabok belseje vasoxidtól sárgára festett tömött mészkő.

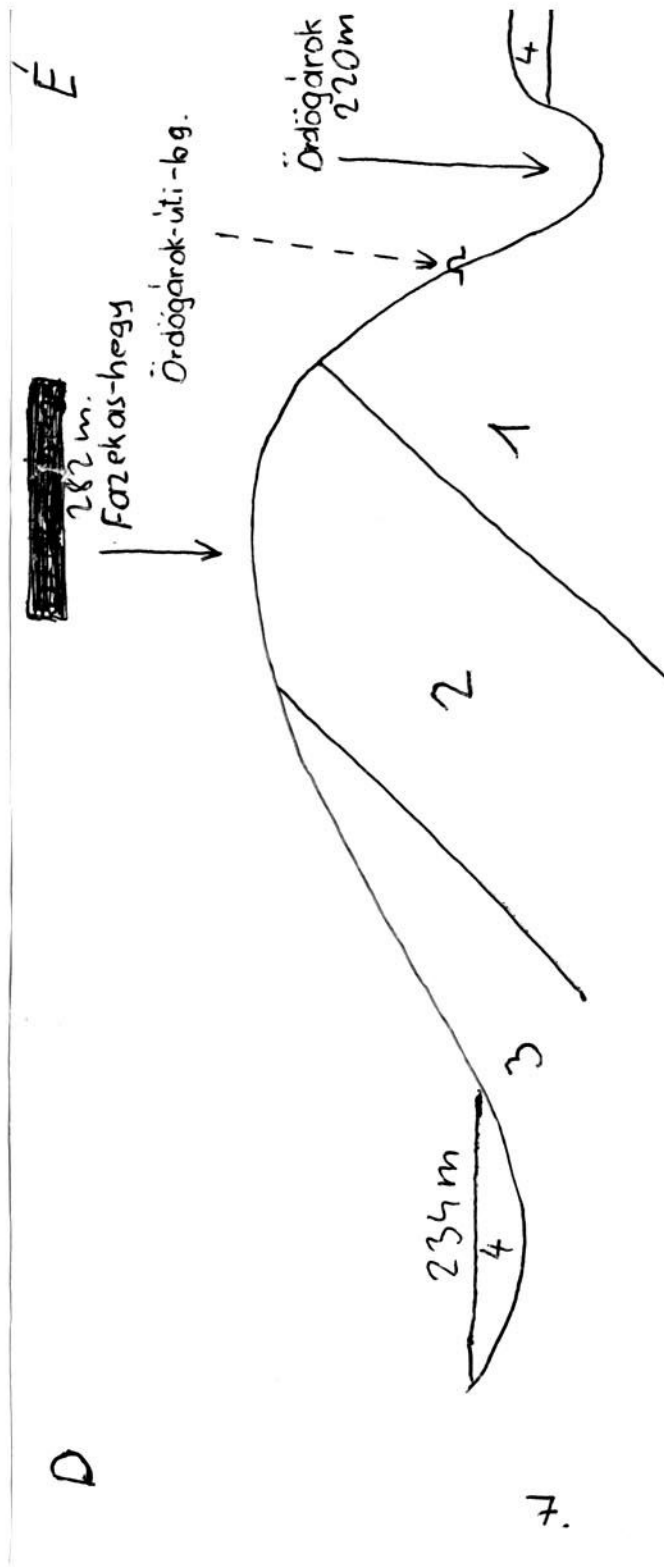
A szétperló kőzetben egyes helyeken vékony, lemezes szürke és fehér rétegecskék váltakoznak. A lisztszerű kőzet anyaga mikroszkóp alatt mindmégannyi kicsi parányi kalcitkristály.

A lisztszerű-porszerű kőzet anyagban megerőnyi-bersónyi nagyságú pizolitek s fehéren málló sugaras restes darabok is előfordulnak. A fehér perhanyós kőzet itt-ott egyes csemókban sárgásbarnás, igen agyagos sőt néhel keményebb, vékony leveles márgába megy át. Néhány ásvány is változatossá teszi a barlangot.

A mészkőben a kalcit különféle módon fejlődik ki. Hasadékokban, apró mandulakövekben fehér, egyedülálló, ill. cseperetes hegyes szkaleneéderekben. A kristályok méretei igen eltérőek, néhány milliméterestől a 2-3 centiméter nagyokig megtalálni minden átmenetet.

A telérekben egymás mellé szerítva sorokba rendeződve található, ismét más helyeken falak hófehér

bevonataként jelenik meg.

1: Felsőtriász, cephalopodás mészkő; 2: Felsőtriász dachsteini mészkő; 3: Alsó-oligocén hárs-hegyi homokkő; 4: lösz.

Az Erdőhát-úti barlang kutatásának folytatása

Az 1988-as jelentésünkben is írtunk róla, hogy a barlangba épített ácsolatunk egy részét égő autógumival felgyújtották ismeretlen tettesek. Az ácsolatban és a barlangban is nagy károkat okoztak ezzel. A károk helyreállítása óriási áldozatokat és munkát igényelt szakosztályunktól, sok hasznos időt felemészítve, amit a barlang továbbkutatására lehetett volna fordítani.

Csak egy példa: A legfelső gömbfülke falára rakódott korom nagy részét drótkéfével és súrelőkéfével távolítottuk el. Az ácsolatunk helyreállítása is sikerült. Továbbá több zsák szennyzõdést is felszínre hoztunk és kukákba öntöttünk.

Megkezdjük az alsó kristályfalban létesítendõ kutatótáró munkálatainak elõkészítését.

A táró mérete 1m x 1m -es lesz. Ezt megbeszéltük és szóban egyeztettük az illetékesekkel.

Ha beindul a munka, külön írásos engedélyt fogunk kérni a táróhajtáshez.

Alapvetõ szempontunk, hogy a barlang állagának a lehetõ

legkisebb megváltoztatásával járjon ez a munkálat.
Az oldaljáratok szarukőben való reménytelen
elszűkülése miatt, véleményünk szerint ez az
egyetlen megoldása a további üregekbe való beju-
kadásnak, ha a kristályfalat kiskeresztmetszetű
mesterséges járattal áttörjük.

Eddigi vizsgálataink szerint a fehér színű, helyenként
rendkívül kemény de álatlában porózus kristályos
zóna nem más, mint barlangjárat kitöltődés, ami
egyértelműen autochton jellegű.

Ha sikerül eredményt elérni a járathajtással, akkor
folytatjuk az Erdőhát-úti barlang kutatását, ha
próbálkozásunk nem jár sikerrel, akkor térkép és
fotódokumentálás után befejezzük ennek a barlangnak
a feltárását.

Ördög-árok - úti bg. fotómelléklete.

Leszállás előtti készülődés.

10.

A barlangbejárat közvetlen környéke.

Az Ördög-árok-úti barlang bejárata.

"Kirakodó vásár"

A bejárat forgalmi biztosítása: terelő lécz+
terepjáró

Vasbeton körgyűrűs bejáratbiztosítás.

Betengyürü aljzatbeton, nagyszelvényű
csapadékvíz csatorna oldalfala, és a
természetes barlangjáratok nyílása.

Felszínről bepetyegett beton, márga és
szálkő az első természetes járatban.

Az első bontási napon talált gömbfülke
bejárata. Balra egy kibentott kuszoda
bejárata.

Régebbi allochten járatkitöltés,
ácsolattal.

A depóácsolat alulnézetben, jobbra
tőle az előbbi járatkitöltés.

A depóácsolat alól nyíló omladékes
kerülőjárat.

21.

A barlang fő tektonikus hasadékának
felső járata.

22.

Gömbfülkék és hévizes oldásfermák.

23.

10.

A lejárati hasadékban kialakult
hévferráscső, amely az alsó járatokba vezet.

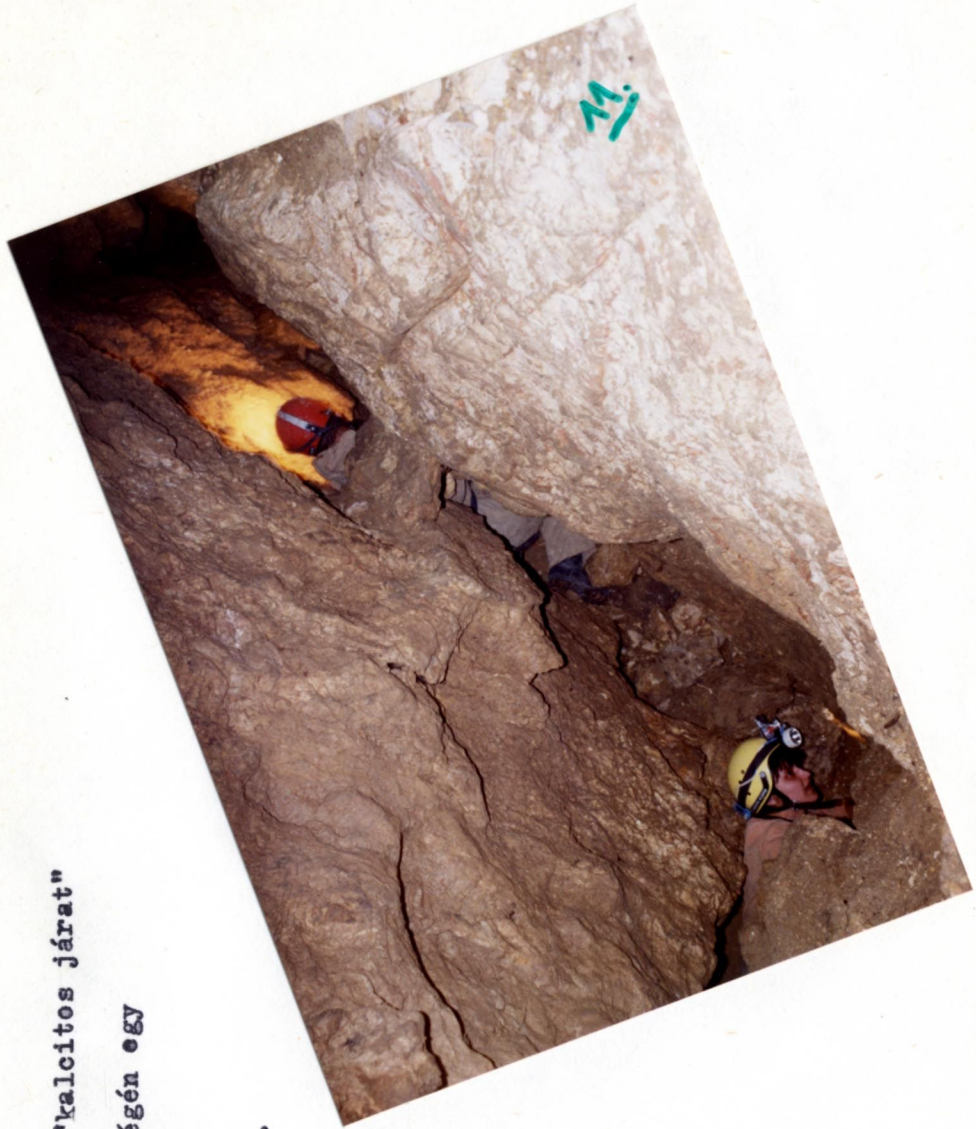
24.

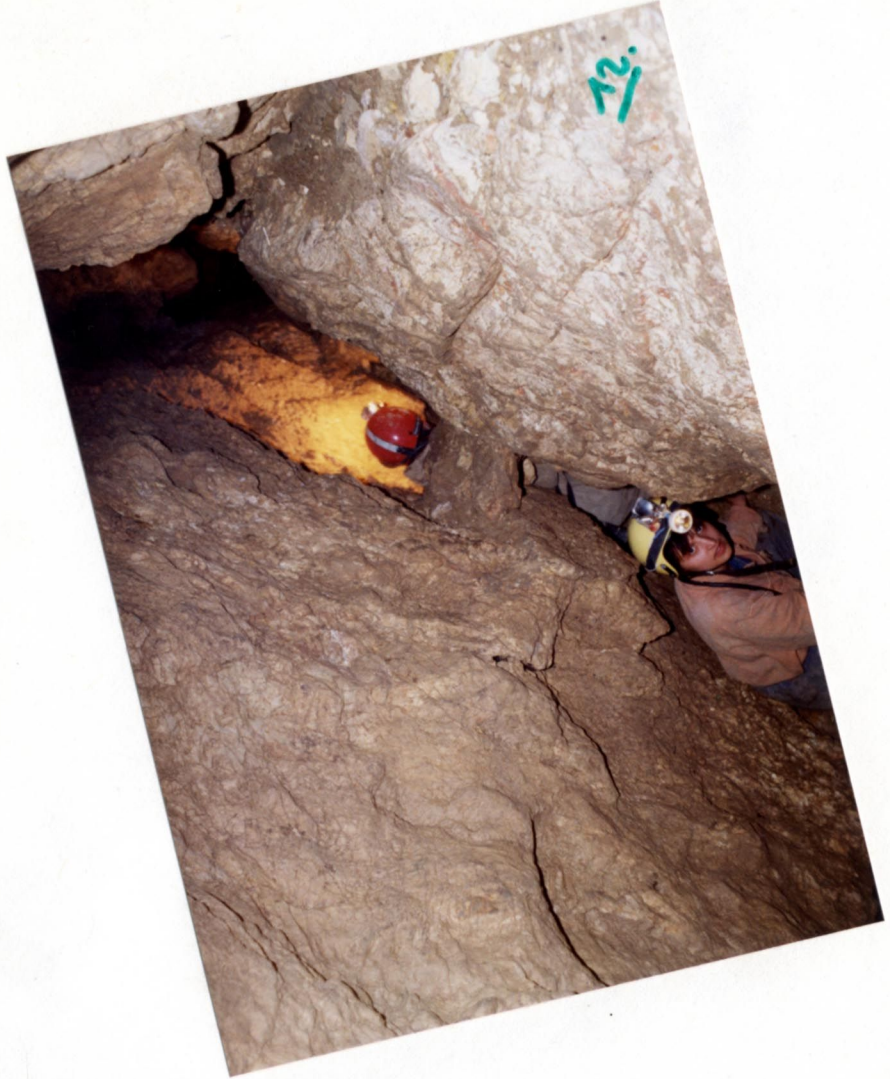
Alsó részek "kalcitos járat"

nevű része, végén egy

bontás alatt

lévő kuszoda.

26.

A kuszoda bejárata.

27.

Az omladékos kerülőjárat alsó
becsatlakerzése a "kalcites járat"-ba.

A "Nagy-hasadék"-ban látható
vetőtükör.

29.

A "Nagy-hasadék"-ból nyíló
"dugóhúzó" kuszoda bejárata.

30.

A vetőtükör alsó része. Szemben a "kalcitos"
és a "Nagy-hasadék" összekötő nyílása.
Jobbra lent az alsó végpenthöz vezető
járat.

A "Nagy-hasadék" egyik ígéretes
bontási helye.

32.

A kőzettükör alján nyiló végponti
járat felső része.

33.

A végpenti járat alján kibontott
gömbfülkeserünk bejárata.

34.